

Isskurningsstriper står som lange, ofte mange ganske parallelle striper i fast fjell og feiltolkes ikke sjelden som helleristninger, noe de ikke er.

Under en isbre samler det seg en stor mengde sten, grus, sand og slam. Avhengig av tykkelsen av isen, kan dette ligge under stort press. Isbreer beveger seg nesten alltid mot en kyst, og stenene under isen blir dratt med. På sitt tykkeste kan iskapen over Norden ha vært så mye som 3 – 4 000meter under siste istid, kanskje mer, altså en halv kilometer høyere over havet enn våre dagers Galdhøpiggen. I bund av breen blir fjellgrunden utsatt for et meget stort press. Dette er så stort at hele

jordoverflaten presses ned. Det er ikke vanskelig da å forstå at stenene i bunden av breen kunne ”pløye” spor selv i det solide grunnfjellet vi har oppe på Ekeberg, når breen sakte ség avgårde. Isen i vårt område forsvant for ca. 10.000 år siden. Etter dette har landet hevet seg igjen, i Osloområdet hele 221 til 222 meter til nu, og det stiger fortsatt. Skurningsstripene står igjen og kan sees mange steder, ikke minst på mer eller mindre glatte sva i Ekeberg – Brannfjellområdet.

Over: Isskurningsstriper i svaberget ved helleristningene på Sjømannsskolen.
Under t.v.: Diabasgang på Sydstranda, Ulvøya.
Under t.h.: Isskurningsstriper oppå diabasgangen.

Samme isskurningsstripene kan også sees for eksempel på øyene i Bundefjorden, selv om disse består av langt mindre solide eller harde bergarter, som leirskifer, kalksten o.a. Stedvis finnes det imidlertid smale ”striper” av lavabergarter som rombeporfyrr, og av gangbergarten diabas o.a. Disse er temmelig

harde og solide. De kan stå opp som kammer på de steder hvor de har gjennomslått f. eks. leirskifer som lettere forvitrer, brytes ned. På toppen av disse ”gangene”, som de kalles, sees noen steder

isskurningsstriper. De bløtere bergartene rundt har blitt tæret ned videre etter at isen forsvant og viser ingen skurningsstriper. Dette er i seg selv interessant: Vi ser i ”klar tekst” hvor mye den fjellgrund som består av leirskiferen har blitt tæret ned etter at isen forsvant. På Ulvøya kan dette stedvis være mellom 1 og 1,5 meter, andre steder er det enda mer, og det altså på ca. 10.000 år.

Det er også lett å forstå at stripene må være risset inn i den retning som isbreen ség. Når en så legger til at breens hovedretning alltid vil være fra høyereliggende strøk mot lavere og mot kysten og havet, er retningen på bevegelsen som regel sikkert angitt. Hovedretningen på stripene i vårt område er fra nordøst mot sydvest. P.g.a. det enorme trykket blir isen nærmest plastisk i bunden, og former seg etter landskapets hovedformer, slik at stripene idag kan sees å følge krumme svaberg kontinuerlig. Dette sees for eksempel på det flotte svæet med helleristningene ved Sjømannsskolen. Breens fart over landskapet kan variere mye, men kan ligge mellom 0 til 100m pr. år og mer.

Isskurningsstripene på svaberget med helleristningene ved Sjømannsskolen er et entydig bevis på at helleristningene er yngre enn siste istid. Her er faktisk også deler av noen av skurningsstripene benyttet som streker i dyretegningene jernaldermenneskene hugget inn i stenen, slik det sees på bildet til venstre.

Så godt som uten unntak vil alle spor i Norge etter menneskelig

aktivitet være etter siste istid, da absolutt hele landet var dekket av isen. Det er antatt at kun noen få fjelltopper kan ha hevet seg over breoverflaten. Alle løsmasser fra før den tid, alt jordsmonn o.a. ble fjernet effektivt av ismassene, og stort sett ble alle stenoverflater slitt ned. Det Norge vi kjenner, kan uten videre for det meste sies å være formet av isen. Det gjelder også store deler av løsmassene, som for det meste er avsetninger etter breene, morenemasser av alle typer. I vårt område er det imidlertid blant annet også mye leireavsetninger fra tiden området lå under havoverflaten.

For øvrig kan det nevnes at landet de siste 2,5 til 3 millioner år har hatt istider mellom 10 og 20 ganger. Den siste var ikke den som har hatt størst utbredelse. Prøver av borkjerner fra Grønlands innlandsis antyder at det inntreffer en stor istid i våre nordlige deler av verden med ca. 125.000 års mellomrom. Også noe å glede seg over: Det er 115.000 år til neste gang.

Jens Treider.

Bildet over er noe manipulert for å få frem den røde oppstrekningen av helleristningen, som idag er nesten usynlig. Henvising: Eikabergtingets faktablad 9 om flyttblokker.

Eftertrykk er tillatt så lenge kilde oppgives. Ytterligere opplysninger mottas med takk, ved henvendelse til :

EIKABERGTINGET
C/o Jens Treider
Jomfrubråtveien 89,
N-1179 Oslo

Bankkonto: 2220 09 86109

www.eikabergtinget.org
eikabergtinget@jtreider.no